

Tänk om jag kunde lyssna : att leva medkännande med hundar - Adlibris

<https://www.adlibris.com/.../tank-om-jag-kunde-lyssna-att-leva-medkannande-med-hu...>

Tänk om jag kunde lyssna : att leva medkännande med hundar

av **Kerstin Malm**

DANSKT BAND, Svenska, 2017

288 KR

"Hon blir trygg när det finns regler och någon som bestämmer!" "Han är lugn när han är i sin bur!" Det finns en rad väletablerade "sanningar" om hur hundar ska uppfostras och bemötas för att passa in i våra liv. Ofta accepterar vi dessa sanningar och tar fasta på de metoder som presenteras av olika experter. Vi ifrågasätter sällan om det verkligen är bra för hunden - eller ens för oss själva.

Kerstin Malm efterlyser ett paradigmskifte - en genomgripande förändring - både i hundvärlden och forskarvärlden. Vägen dit kräver att vi börjar lyssna på hundarna och vad de har att säga oss. Det handlar om att hitta en djupare samhörighet med andra levande varelser. Vi behöver lära oss att leva i en respektfull samlevnad med alla djur, inte minst de som vi väljer att göra till våra familjemedlemmar.

Med detta synsätt ställer sig Kerstin Malm kritisk till de sanningar som cirkulerar och bjuder istället in oss att ta del av tankar om lyhördhet och empati. Hon berättar hur ett förändrat synsätt på våra hundar skulle göra samvaron mycket mer harmonisk. Genom återkommande inblickar i hennes eget liv blir boken personlig och lätt att känna igen sig i.

Även om bokens ämne är hundar och hundägare, sträcker den sig lång utöver det. I en tid då det är livsviktigt att kunna granska och förstå sin omvärld, har denna bok en given plats. Det här är en bok om människan och hennes bortglömda förmåga att lyssna. Kerstin Malm har doktorerat i etologi med inriktning på hundar och även studerat psykologi och filosofi. I snart 20 år har hon föreläst och skrivit böcker i det egna företaget K.Malm. Tidigare arbetade hon under många år med att hjälpa hundägare som har problem med sina hundar. Genom sin långa erfarenhet och utbildning i psykosyntes, är Kerstin lika mycket en människokännare som en hundkännare. Hennes intresse riktas till stor del mot människan, våra drivkrafter och den empati som vi riskerar att förlora.

MINA EGNA NOTERINGAR och en del reflektioner. Jag har läst boken två gånger i december 2018 / William.

Kerstin Malm fick sin första hund, en beaglehane, då hon var 14 år. De fick leva i en nära relation under 17 år! Hunden var redan från början starkt beroende av Kerstin. När Kerstin i 16-årsåldern såg flera dokumentärfilmer om djuruppfödning bestämde hon sig för att i fortsättningen bara äta vegetarisk föda.

Redan från början tävlade hon och hunden Jackie. De tränade inom brukshundklubben, åkte på utställningar, och strävade efter att alltid vara bäst och vinna. Hunden drevs på i flera år enligt gängse träningsmetoder och övertygelser. Som 18-åring hade hon dock fått nog. Hon insåg att allt skedde på hennes villkor och att detta inte var bra för hunden; därmed inte heller för relationen.

Författaren utgångspunkt är att alla har ett egenvärde, och förtjänar att mötas med respekt och empati. Människan måste få leva och utvecklas som människa - och hunden tillåtas vara, just HUND!

I relationen med hunden får inte perspektivet begränsas till att enbart gälla våra egna behov och önskemål. Våra övriga familjemedlemmar bedömer vi inte utifrån prestation och lydnad. Vi lever med hunden, men vill ofta förändra den ... kommendera, tävla, utmana, kräva och utsätta den för såväl fysiska som psykiska prövningar.

Kerstin Malm konstaterar att vi har en inkonsekvent syn på djur - vissa älskar vi, andra äter vi. Uttrycket: "att bli behandlad som djur" är talande för hur djur har behandlats och fortfarande behandlas. Många föräldrar pressar sina barn att lyckas i skolan eller genom idrotten, helst bli bäst på plan. Undersökningar visar att det finns ett konstaterat samband mellan övervåld gentemot kvinnor, barn och - HUNDAR! /s10 ff.

Malm vill uppnå en genomgripande förändring i synen på oss själva och vår roll i relationen med hunden. Hunden har egna känslor och behov. Vi måste lära oss att förstå den, utan att förmänskliga den. Alltför ofta prioriterar vi våra egna känslor och behov. Vi kallar ju hunden "människans bästa vän", men faktum är ju att vi äger den och utnyttjar den för våra egna syften. Den är i princip helt utlämnad till oss. När vi analyserar hundens känslor, utgår vi ifrån vad vi själva, som människor, känner. Kan hunden sörja, ångra, känna skam, skuld, svartsjuka, avund, visa att den är ledsen, inte mår bra osv.? Vi beskriver gärna hundens karaktär i allmänna termer, som dominant, skarp, aggressiv, mentalt stabil, vek, osäker, följsam, kontaktsökande, lojal ... /s25f.

Vi säger att hunden gör en viktig insats inom exempelvis äldrevården, genom att väcka minnen hos de äldre, ge dem möjlighet att både få uppskattning och kunna ge. De äldre mår bättre av denna kontakt. Vad känner hunden inför sin uppgift?

Likadant med vårt intresse för träningsmetoder, lydnadsövningar, tester, utställningar och bedömningar - allt detta utgår ifrån vårt perspektiv, våra önskemål.

Numera vänder sig Kerstin Malm emot all form av auktoritär behandling av djur. Hon betonar deras rätt att leva sina liv utifrån sina egna förutsättningar.

Dagens syn på hundar härrör sig från vetenskapliga rön av Konrad Lorenz under mitten av det förra århundradet. Alltför ofta uttrycker vi oss om hunden på ett objektivt, naturvetenskapligt sätt, generaliserar utifrån militära termer som kommandon, lydnad, disciplin, exercis. Malm har studerat etologi, en vetenskap som observerar och registrerar, utan att blanda in känslor eller låter sig påverkas personligt. Denna begränsning blev hon tidigt kritisk emot, och studerade därför även psykologi. Etologin ger en ökad förståelse för hundens raser, karaktär och behov i - allmänhet. Hon ville se individen. Därför studerade hon även psykologi. Hon vill få oss att respektera den enskilda hundens - individens - behov och känslor. Samtidigt konstaterar hon att forskningen här är närmast obefintlig. /s28f. Ett slående exempel är konstaterandet att många hundar är rädda och osäkra då de lämnas ensamma, men, som författaren Bodil Malmsten har yttrat: Det finns inga "rädslor". Rädslan är olika för varje ensam hund. Hunden är en medveten varelse, kan handla logiskt - utifrån sitt eget perspektiv. Den "talar" och signalerar, den läser av oss och vår omgivning - hela tiden!

En intressant tanke; när vi möter en hund och hundägare, så ser vi dem i regel som en enhet ... "han med pudeln" ... får en annan identitet än "han med schäfern" , och känslan är antagligen en annan. I funderingarna kring vad vi äter, konstaterar Malm att hundar har personliga namn. Kor kan också ha namn, men numera ofta bara ett nummer. Men på tallriken vill vi knappast veta hur maten har haft det i sitt tidigare liv.

Hur påverkas vi av att leva med hunden? Och hunden - vad händer inom den? Vad har vi gemensamt, vad skiljer? Kan hundar handla utifrån moraliska överväganden? Moraliska hänsyn förutsätter en nedärvd känsla för empati, respekt, samarbete, rättvisa ... /s46ff.

Vår uppgift kan inte vara att objektivt iakttä vad hunden upplever, inte enbart observera hundens kroppsspråk och signaler. Vi behöver leva nära och medkännande, för att kunna sätta oss in i hur hunden upplever sin situation och relationen till oss. Malm anser att utvecklingen trots allt har varit positiv sedan 80-90-talet. Träningmetoder praktiseras i mjukare former, och det har blivit vanligare med positiv förstärkning, uppmuntran och belöning. mindre våld och mera av samarbete och samförstånd människa - hund. Hunden betraktas som en familjemedlem. Inom den övriga familjen är det inte längre accepterat att behandla exempelvis hustru eller barn på ett auktoritärt sätt. Att kräva en strikt lydnad av barnen anses numera förlegat. Detsamma måste gälla behandlingen av hunden. Våra barn är idag mera öppna och uppmuntras till att ta egna initiativ. Samma sak för hunden? /s58-74.

KRITISK MEDVETENHET ... /s82ff.

Vilka värderingar ligger till grund för hur vi agerar och yttrar oss? Kerstin Malm uppmanar oss att inte bara se på hunden och omgivningen - utan i lika hög grad granska oss själva. Varför skäms jag över hunden eller mig själv i vissa situationer? Hon har många frågor inombords: Varför blir jag upprörd och har svårt för att behärska mig? Jag måste granska mig själv. Tänk om jag behöver utveckla min självkänedom, tänka igenom mitt sätt att agera och vilka konsekvenserna blir.

Vilket språk använder jag om och till hunden? Går jag ut med hunden eller med ... Jackie (hundens namn)? Om jag är övertygad om att hunden mår bäst av att vistas i ett mindre rum, när jag åker och handlar, och den blir ensam - varifrån kommer denna övertygelse? Bäst för hunden eller mest praktiskt för mig. Vi agerar nog oftast utifrån vårt eget perspektiv.

Inför varje kurs brukar jag (William) i en enkät fråga mina deltagare vad de önskar förändra hos hunden ... och sig själva. Det brukar finnas mera text och önskemål när det gäller hunden (min egen anmärkning).

Författaren har både genom studier och forskning försökt förflytta sitt perspektiv från sig själv till hunden; med målet att vara så nära i relationen att hon upplever vad hunden känner, hur den mår i olika situationer, som vi ofta försätter den i. Kerstin Malm rannsakar sig själv: Min besvikelse och irritation över att hunden inte agerar som jag vill, kan ha sin grund inom mig själv. Det kan handla om min egen prestationsångest. Om att vilja vara bäst, känna mig lyckad, inte behöva skämmas för att jag inte har lärt eller fostrat hunden osv.

Kerstin Malm har vuxit upp och följt utvecklingen från en auktoritär syn på barnuppfostran. Barn skulle lyda sina föräldrar och vi skulle lika självklart bestämma över hunden. Att ha en hund som enbart sällskap i familjen har inte varit vanligt särskilt länge. Hunden skulle vakta, jaga, spåra ... stå ute i rastgården ... och skälla. Inte vara inne i värmen, ligga i soffan och sängen, sitta i knäet eller äta vid bordet ... På många sätt är vardagen med hund enklare idag. Hunden är inte bara ett redskap för någonting; den ger ett direkt och i regel översvällande gensvar, varje gång vi kommer hem eller dyker upp, kanske efter ett kort besök i källaren eller garaget. Raka, ärliga besked - inga dubbelbottnade budskap!

Vi människor kan förmedla ett budskap med munnen, ett annat genom vårt minspel och kroppsspråk. "Vad trevligt att ni kommer och hälsar på!" ... (Jäklar också, jag som är så upptagen!). Hunden uppmärksammar oss och vad vi gör; den håller koll, vi blir sedda, tröstade, uppmuntrade. Och om vi en dag råkar vara på dåligt humör, och tyvärr låter detta gå ut över hunden - så är den inte långsint. Lika glad igen, då vi är vänliga och klappar om den. Om hunden mår bra och trivs med oss, så bidrar den gärna till att vi också ska må bra.

Objektivt sett är vi människor en art som uppför oss särskilt illa emot andra arter i vår omgivning; utnyttjar och exploaterar såväl naturen som djuren på vår planet.

RELATIONEN /s144ff.

Lagar reglerar djurens rätt i samhället. Men det är vi som stiftar lagarna och bestämmer. Djuren finns till för oss, oavsett om det gäller vårt behov av sällskap eller mat. När någon gäst med hund kommer på besök, kan väl hunden stanna i bilen, medan vi fikar ... På så sätt utestängs hunden från vår gemenskap.

Kerstin Malm reflekterar över bokens titel: "Tänk om jag kunde lyssna" ... Tänk om hunden kunde tala. Ja, vad intressant! Eller ...? Kanske skulle vi tvingas lyssna på en del ibland obehagliga sanningar!

En engelsk författare, John Berger, har skrivit en bok: "Konsten att se", med essän "Varför se på djuren?" Han skildrar hur vi under de senaste två hundra åren har förändrat vår syn på djuren. En radikal milstolpe är René Descartes påstående att människor har kropp och själ, djuren bara kropp. Därmed kunde vi döva våra eventuella samvetsbetänkligheter med motiveringen att djuren saknar djupare känslor. Djuren var objekt eller känslolösa maskiner.

Kerstin Malm har genom åren insett att hennes egna omsorger om sina husdjur nog inte alltid har haft sin grund i verklig empati. Kanske har hennes oro och känslor för hunden i lika hög grad handlat om oro för egen del, inför en framtid av saknad och tomhet efter hunden. Empati innebär en känsla av djup samhörighet, att inte enbart observera och tolka hundens känslor och behov, utan faktiskt inse att det handlar om vad hunden upplever och känner. Att byta perspektiv, från det egna jaget till den andra individen i relationen. Idealet vore att återigen kunna uppnå barnets naturliga känsla av samhörighet med andra levande varelser.

Denna strävan till empati går stick i stäv med klassiska inläringsteorier. Dessa innebär ju motsatsen; naturvetenskapliga observationer - helt utan känslöengagemang. I vårt land tror vi oss nog vara speciellt bra på att visa just empati med andra. Malm hänvisar till statistik som påvisar motsatsen. De länder där invånarna genomgående visar starkast empati, är något överraskande länder som Ecuador, Saudarabien ... och Danmark! Sverige hamnar långt ned på listan! En förklaring tros vara stark religiositet. En annan är en stark nationell samhörighetskänsla på grund av krig eller annan utsatthet. Empatin gäller här förstås andra människor - inte djur ... /s178.

Att arbeta med djur ger knappast någon högre status någonstans. Vårt land har förskonats från krig och andra katastrofer under flera generationer. Vi tar in världens lidanden i dagspressen och TV-rutan. I detta sammanhang kan en stark empatisk förmåga upplevas som en stor börda; en känsla av vanmakt inför vetskapen att vi bara kan hjälpa ett fåtal, en droppe i havet. Detta kan leda fram till en ursäkt att det inte lönar sig att hjälpa ens någon. /s179ff.

EN ÖMSESIDIG SAMVARO /s188ff.

I vår ömsesidiga relation med hunden är det ett faktum att vi har köpt vår lilla vän. Vi har valt - inte hunden. Vi har också möjlighet att välja bort hunden, och sälja den vidare. Hunden har inte något val. Den måste stanna, oavsett ägarens behandling. Vi avgör när den eventuellt får gå ut, när och om den kan få stanna och nosa något under promenaden. Kanske kan vi låta den få springa fritt en stund. Många hundar tvingas dock vara kopplade i alla situationer utomhus. Detta innebär ett liv helt emot hundens naturliga behov - ett liv i fångenskap. Även om vi är snälla och för övrigt behandlar hunden kärleksfullt.

I vår kultur är hunden till för vår skull. Detta innebär att den blir ompysslad, bortskämd och mindre självständig.

För egen del tänker jag på att vi människor åker och handlar matvaror, lagar till frukost, lunch osv. Hunden får allting serverat - i en skål! Det är en lång väg till de gatuhundar vi träffar på som turister i sydligare länder. De strövar omkring, ibland tillsammans, för att leta efter föda, borttappad sådan, utkastad eller skänkt av någon snäll människa. Här finns inte samma trygghet, inte heller beroendet av människan. Vår hund har en benägenhet att ganska snabbt vända sig till oss, med en bedjande blick, för att få hjälp.

Hos Kerstin Malm är det självklart att hunden måste få uppleva många stunder av frihet, att själv ha möjlighet att påverka vad som sker under promenaden, stanna och nosa ... springa omkring och känna frihet. Alltför många hundar är marginaliserade till ett objekt - och mår därefter. Det räcker inte att vi inte är elaka, och låter hunden ligga hos oss inne i värmen. De flesta hundar är klart understimulerade. Oavsett barn eller hund, så mår ingen bra av att bli nonchalerad. Alla vill bli sedda. Alla behöver mental stimulans. Vi kan knappast trötta ut vår hund fysiskt, genom att gå långt och snabbt. Men om vi utmanar den i lite luriga lekar, låter den nosa och söka, gärna också få leka med hundkompisar - då blir den trött, på rätt sätt. Den sover avslappnat, leende ...

Vi är rimligtvis det viktigaste i hundens liv. Men vi måste lära oss att acceptera att hunden emellanåt finner någonting som i stunden är ännu mer intressant! En hundkompis ... en bortspringande katt ... en väldigt intressant doft. Kanske någonting som grannens hund har lämnat efter sig. Vi är inte alltid överens med vår hund när det gäller angenäma dofter ...

Relationen mellan barn och hund är ett särskilt kapitel. Det är nödvändigt att vuxna finns med och ser till att både barn och hund visar respekt och hänsyn till varandra; värnar om varandras gränser. För hunden talar vi om trygghetszoner.

Kerstin Malm är både bekymrad och hoppfull inför framtiden. Hon ser hos oss närmast obegränsade möjligheter. Det gäller att välja rätt väg och våga visa kärlek, respekt och samhörighet.

Några egna reflektioner:

Jag har läst många böcker om hundar, minst 25 stycken, och detta är en av de böcker som har berört mig mest. Det handlar inte om olika träningstips, inte om hur jag får hunden att sitta, ligga, stå, komma på inkallning, ligga kvar på kommando eller gå fint i koppel. Tvärtom! En bra relation går ju inte ut på att få den andra parten att göra en massa saker som jag vill, inte att lyda och utföra handlingar på kommando!

En av de första hundböckerna som jag läste var Kenneth Swartbergs "Bra relation". Bokens grundpelare var Trygghet - Samarbete - Bestämmande. Jag kan tänka mig att Kerstin Malm finns med under de två första honnørsorden.

Vår egen hund, som före vår tid betecknades som ett "vanvårdsärende", har det nog ganska bra. Det räcker i regel med att titta på henne, för att hon ska vifta på svansen.

Om min fru eller jag lägger oss på golvet dyker hon direkt och landar översvallande lycklig över oss eller under, som en kudde ...

Men efter att ha läst Kerstins bok, inser jag att jag visserligen försöker fostra vår hund på ett mjukt och snällt sätt, men jag har långt kvar till hennes tankar om att känna den empati som krävs för att uppleva vad hunden egentligen vill, vad den känner inför de övningar och lekar, som nog främst sker utifrån mitt perspektiv och mina önskemål.

När Kerstin konstaterar att människan är en art som behandlar andra levande varelser hänsynslöst illa, känner jag mig delvis träffad. När tusentals skarvfåglar en del sommardagar landar i "vår" badsjö nedanför vår bostad - skränar, äter och skiter ... då skulle jag tveklöst vilja skjuta åtminstone hälften av dem - till att börja med ... Gentemot dessa fåglar utgör jag dock inte något konkret hot. Trädgårdens mördarsniglar klipps däremot obarmhärtigt mitt itu! När det gäller empati inför hundar, katter, kor, hästar m.fl. är jag helt överens med Kerstin Malm.

.....

I en bra relation bemöter båda parter den andra med respekt. Jag är människa, hunden är just hund. Vi måste få leva och utvecklas utifrån var och ens förutsättningar. Varken familjemedlemmar eller hund bör värderas utifrån prestation. Det finns många fina honnørsord att sträva efter: trygghet, ömsesidig tillit, empati, lyhördhet, respekt.

Låt det inte bara vara ord. Kanske känns relationen bra redan idag? Eller vad vill du förändra? Hos vem? Alltid bäst att börja hos sig själv, tror jag.

/ William Karlfeldt